

PRZYRODA W PODKOWIE LEŚNEJ

Historia miejscowości Podkowa Leśna datuje się od 1913 roku. Powstał wtedy pierwszy projekt miasta - ogrodu wykonanego przez architekta T. Tołwińskiego

W kwietniu 1925 roku powstała spółka "Miasto - Ogród sp. Z. O. O." Mająca na celu stworzenie na terenie zakupionych od rodziny Lilpopa Miasta - Ogródu podmiejskiego osiedla mieszkaniowego Warszawy.

Rozwój miasta związany był z budową Elektrycznej Kolei Dojazdowej (obecnie Warszawskiej Kolei Dojazdowej) łączącej Warszawę z Grodziskiem Mazowieckim i Milanówkiem .

Autorem układu urbanistycznego miasta był A. Jawornicki. Jego projekt nawiązywał do idei miast - ogrodów projektowanych przez Anglika Ebenezera Hawarda. Jego projekt bardzo precyzyjnie określał fizjonomię i charakter miejscowości np. nie wolno było tam budować budynków wyższych niż jednopiętrowe. Na działce o powierzchni nie większej jak 1200 metrów kwadratowych, może być zbudowany tylko jeden dom mieszkalny. Domy mieszkalne musiały mieć elewację ze wszystkich stron budowli. Rosnący na działkach las nie mógł być wyrąbywany .

Miasto położone jest w odległości 20 km na wschód od Warszawy. Obecnie liczy około 3700 mieszkańców. Zajmuje powierzchnię 10,10 km. Miejscowość uzyskała prawa miejskie w roku 1981 i została wpisana do rejestru zabytków. Celem jest ochrona układu urbanistycznego, zabudowy i zieleni. Stanowi ona 78% powierzchni zajmowanej przez miasto. Są to głównie tereny leśne z wieloma rezerwatami.

Nazwa Podkowa Leśna pochodzi od charakterystycznego układu kompleksów leśnych przypominającą podkowę otaczającą zabudowania miasta. Charakterystyczny jest układ arterii komunikacyjnych i ulic. Główną arterią komunikacyjną jest ulica równoległa do linii kolejki elektrycznej. W pewnej odległości od centrum biegnie szosa Warszawa - Grodzisk Mazowiecki.

Układ ulic w miejscowości ma charakter okręgów w środku, których znajduje się stacja kolejki Podkowa Leśna Główna. Właśnie w pobliżu wspomnianej stacji zlokalizowane jest przedszkole.

PARK MIEJSKI

Położony jest w południowej części miasta. W trójkącie ulic: Słowicza, Parkowa, 1-go Maja. Jego powierzchnia wynosi 14ha. Przez jego północną część przebiega odcinek torów kolejki WKD łączący stację Podkowa Leśna Główna i Podkowa Leśna Zachodnia. Park ten zaprojektowany został w roku 1927 przez ogrodnika - architekta L. Danielewicza. W centrum parku znajduje się staw przez, który przepływa rzeczka płynąca z Żółwina. Teren parku porasta obecnie las sosnowo- dębowy, z domieszką świerku i brzozy, grabu i lipy. Bardzo

bogate runo to konwalia, zawilce, wrzosa, czarne jagody i grzyby. Z roślin krzewiastych najczęściej występuje trzmielina.

Roślinność parku zapewnia dogodne warunki gniazdowania ptactwa. Spotykamy tu dzięcioły, kukułki i sójki. Występują tu takie zwierzęta jak wiewiórki, krety i jeże. Z gadów można spotkać zaskrońca lub jaszczurkę. Mimo, że obecny stan Parku Miejskiego pozostawia wiele do życzenia (zaśmiecone obrzeża, hałas dobiegający od trasy kolejowej i ulic) może stanowić atrakcyjne miejsce zajęć terenowych z przedszkolakami. Sprzyja temu fakt, że trasę od przedszkola do północno-wschodnich krańców parku dzieci mogą pokonać w ciągu 10 min. Dodatkową sprzyjającą okolicznością jest fakt, że w przedpołudniowych godzinach powszednich dni tj. w czasie prowadzenia zajęć dydaktycznych park jest prawie bezludny. Ze względu na znaczną powierzchnię parku i układ alejek istnieje możliwość zaplanowania okrężnych tras ścieżek dydaktycznych.

PARÓW SÓJEK

Rezerwat o nazwie "Parów sójek" jest położony w wąskiej dolinie utworzonej przez potok stanowiący prawostronny dopływ Rokitnicy. Jego nazwa pochodzi od spotkanych tu sójek odżywiających się żołędziami licznych tu dębów.

Rezerwat Parów sójek utworzony został na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dn. 11.08.1980r. Jego powierzchnia wynosi 3,8 ha. Parów Sójek jest własnością komunalną. Zadaniem rezerwatu jest ochrona resztek naturalnych lasów grądowych i łągowych. Na terenie rezerwatu występują drzewa w wieku przekraczającym 130 lat. Wiele dębów i grabów osiąga imponujące rozmiary.

W bogatej roślinności, charakterystycznej dla zespołu grądu niskiego występują między innymi lilia złotogłów, czyściec leśny.

W północnej części rezerwatu zachowały się fragmenty łągi jesionowo - wiązowej z wiązem szypułkowym, olszą czarną i jesionem wyniosłym. W bogatym runie rezerwatu spotykamy pokrzywę zwyczajną, chmiel i kopytnik. Znaczna gęstość rosnących tu drzew i krzewów sprawiła, że rezerwat jest ostoją wielu gatunków ptaków, które zakładają tu swoje gniazda. Mankamentem rezerwatu, jeżeli chodzi o jego wykorzystanie do celów dydaktycznych jest istnienie tu wielu terenów podmokłych. Ze względu na status prawny rezerwatu jest on dostępny tylko wzdłuż wyznaczonych ścieżek. Niemożliwa jest swobodna penetracja terenu. Rezerwat dzieli od przedszkola odległość, którą dzieci mogą pokonać w ciągu 15 minut. Cechą pozytywną jest możliwość dojścia do rezerwatu alejką wzdłuż torów kolejki WKD. Niegdyś była to pięknie urządzona i utrzymana aleja spacerowa. Wzdłuż alejki można spotkać atrakcyjne kwiaty: irysy i pierwiosnki.

REZERWAT IM. B.HRYNIEWIECKIEGO

(Profesora Uniwersytetu Warszawskiego, Dyrektora Ogrodu Botanicznego w Warszawie)
Rezerwat położony jest w południowo - wschodniej części miasta w pobliżu terenów należących już do miejscowości Otrębusy.

Rezerwat powstał w lipcu 1977 roku. Teren rezerwatu obejmuje bardzo atrakcyjny pod względem drzewostanu obszar Lasu Młochowskiego. Teren rezerwatu położony jest nieco powyżej sąsiadujących terenów. Falisty teren charakteryzują naturalne zagłębienia i wzniesienia. W zagłębieniach nie zalega jednak woda ze względu na niski tu poziom wód gruntowych. Przez środek północnej części rezerwatu przebiega charakterystyczny garb polodowcowy. Jednak z powodu niedostatecznego umocnienia roślinnością ulega procesowi erozji, zwłaszcza podczas gwałtownych opadów.

Celem rezerwatu jest zachowanie starodrzewu dębowo - sosnowego o cechach zbiorowiska naturalnego. Około 80% powierzchni zajmują tu naturalne zbiorowiska leśne o charakterze świetlistej dąbrowy. Wiek drzewostanów osiąga 160 - 170 lat, co stawia go w rzędzie najstarszych drzewostanów na Mazowszu.

Rezerwat charakteryzuje dobrze wykształcona warstwa krzewów składająca się z wielu gatunków. Dominuje tu leszczyna, jałowiec, czeremcha, osika. W runie spotykamy janowiec, konwalię, miodunkę. Dzięki zachowanym starym drzewom o rozłożystych koronach gniazdują tu liczne gatunki ptaków np. kukułki, dzięcioły, drozdy, dudki. Z ssaków występują rzadko spotykane w lasach podmiejskich lisy, a nawet sarny. Pospolite są wiewiórki, krety, nietoperze. Pozytywną cechą rezerwatu jest gęsta sieć dostępnych dla zwiedzających dróg i ścieżek. Daje to możliwość zaprojektowania różnorodnych tras okrężnych. Zapewnia dostęp do wszystkich formacji roślinnych. Spośród trzech opisywanych kompleksów jest najbardziej dogodnym miejscem do obserwacji fauny zwłaszcza ptaków. Wynika to z faktu, że oprócz ptaków tu gniazdujących spotkamy ptaki przylatujące z sąsiednich terenów leśnych przylegających do wschodniej granicy rezerwatu.

Mankamentem tego rezerwatu jest jej największa (z pośród trzech opisywanych kompleksów) odległość od budynku przedszkola. Praktycznie wycieczki można organizować tu dla najstarszych grup wiekowych. W przypadku dzieci młodszych wskazane byłoby wykorzystanie środka lokomocji np. autokaru. Pobyt dzieci w Rezerwacie im. B. Hryniewieckiego należy zaplanować na czas kilku godzin. Oczywiście z przerwami na odpoczynek i spożycie posiłku.

Opracowanie: mgr Jadwiga Wesołowska